

[Egyedül]

Sosem élt egyedül. Most nincs itt rajta kívül senki. Vett pörkölt szemes kávé, nem találja a darálót, és nem tudja megkérdezni, nem emlékeztek, hova tettük? Tegnap is, ahogy lapozgatta a szárnyasoltárok új katalógusát, és rábukkant a tömzsi Madonnára, még fel is állt, hogy átvigye megmutatni, aztán visszaült. Nincsen a másik szobában senki.

Lépte alatt reccsen a parkett, a fűtőtest meg-megroppan, a csövek zörögnek. Éjfél után jön a kopogás, ismerős, nem kell megijedni, kezd hűlni a padló, a fal. Reggel ismét jelentkeznek a fűtés hangjai, egyébként nagy a csönd.

Eleinte csak üldögél, keze összekulcsolva, és megy az idő. Délben, mint mindig, megszólalnak a harangok. De nincs miért mozdulni, csak ül. Előfordul, hogy rá is sötétedik, és akkor eszébe jut a konyha, hogy enni kéne, lámpát gyújtani, bevenni az esti gyógyszert.

A felnőttkora olyan gyorsan múlt el, mintha a gyerekkorból egyenesen az öregkorba ugrott volna át. Tanult, az jó volt, dolgozott, azt szerette, rohant erre arra, az kár volt, észre se vett semmit, az bűn volt. Idős szülei a háborút és az utána következő nehéz éveket sosem tudták kiheverni, egyik betegségből a másikba estek. Elég hamar eljött a perc, amikor nem látszott más megoldás, csak az, hogy mint egyetlen gyermekük, minél több időt töltsön velük, tegye magát hasznossá a háztartásban és akut időszakokban az ápolásban. Mind apja, mind anyja, és végül ő is, főleg itthon érezték magukat biztonságban. Leginkább a lakás rejtett zugában, a konyha mögötti kicsi, belső udvarra néző ebédlőben zajlott az élet. Vendég oda soha nem jöhetett be, zárt zóna volt, kettős zsilipelés-

sel, mert már az odavezető keskeny folyosóra, és természetesen a konyhába, idegen nem tehetette be a lábát. Kivéve az anyja húgát, a százöt kilójával, egyedül neki volt szabad bejárása.

A régi Amszterdamban is rejtőzött családi szoba a ház szívében, mert a hollandok híresek a nagy ablakaikról, amelyeken bárki járókelő beláthat a tágas, világos, vendégfogadó-szobákba. Újabb időkben sincs függöny arrafelé az ablakokon, ezt tudja, mert járt ott, konferencián vett rész, előadást is tartott, szabadidejében sétált a városban mindenfelé, éjjel is, ment, nézelődött, számolgatta, mennyi jókora váza, üres amfora álldogál a csillogóan tiszta ablakokban. Takarják a belátást.

Az ő belvárosi utcára néző világos, kifűthetetlen szobáik belmagassága is megvan négy vagy még több méter, a szárnyas ajtók és ablakok is messze följük nyújtóznak, de náluk mindig van függöny, valaha fehér, hosszú, ma foszladozó csipkefüggöny. A függöny túl magasról lóg, a régi élet maradványa. A háború után, a totalitarizmus zord éveiben nem volt ajánlatos mással pucoltatni az ablakot, mosatni a függönyt – csak nem derogál a naccságáknak a kétkezi munka? Viszont ablakban állni, nedves ronggyal a kézben, elképzeltetetlen lett volna, így aztán az édesanyja és ő, nyilván éjszaka vagy úgy hajnali négykor, személyzet nélkül, titokban kínlódtak a levétellel, visszatétellel. Bizony, sokszor hónapokig sóhajtoztak:

Látod? Megérett a függöny a mosásra, száll belőle a por.

De csak, ha szél fúj, és ferdén süt rá a nap.

Ezen aztán nevettek, jó, még kibírja holnapig. A holnap pedig eltarthat valameddig, talán húsvét lesz a perc, talán augusztus húsz.

Mindenünnen csak haza, minél gyorsabban, ez lett a szokás, néha a szükség is nála. Már olvasni nem, csak kölcsönözni járt könyvtárba, munkából, vendégségből, moziból, színházból, ügyintézésből, bevásárlásból, mindenhol, külföldi utazásból is csak hazasietett. Biztosra tudta, hogy itthon várják. A könyveket, a tanításhoz szükséges papírokat a biedermeier könyvszekrény tezején tartotta, ott, ahol még ráláthatott, másutt már nemigen volt hely, dolgozatokat úgy javított, hogy arrébb tolta a halmozódó ká-

oszt rég elhunyt nagyanyja lánykori üveglapos íróasztalán. Főleg idehaza tartózkodott, a szüleivel, ebben a lakásban, itt, ahol született és mindig is élt.

*

Idén az apja után az anyját is eltemette. Vége az ápolásnak, orvosvárásnak, patikába sietésnek, nagyobb bevásárlásnak, főzésnek, vége a gondoskodásnak, vége a közös életnek.

Neki most nincs szoros menetrendje, kel, amikor ébred, fekszik, amikor elfárad. Eszik, amikor éhes, és azt, amit előtalál. Anyja úgy tanította, hogy ne legyen kívánós, és valóban mindene megvan, nincs sokra szüksége, a kevés elég.

*

Űl a füles karosszékekben, néz maga körül. Körülveszik az ismerős tárgyak, a tárgyaik, amelyek majd őt is túlélők. A bútorok közül a biedermeierekből kinézi, hogy fölemelkednek és kiúsznak az otthonukból, képesek új életet kezdeni másoknál. Ezek az alacsony, kedélyes szekrények, faragott intarziás ágyak meglapulnak az ónémet monstrum könyvszekrények, merev hátú székek és sötét asztalok árnyékában, de ha véletlenül rájuk vetődik a napsugár, sárgán ragyognak még vastag porréteg alatt is. Ezek lakásuk legoptimistább bútorai, biztos túlélők. Talán még a festmények vándorolnának tovább a falról, a völgy mitológiai alakokkal, a domb, felette kék égben kövér fehér felhők, két csendélet, a Moszkva tér 1950 telén és anyja ágya felett, ovális keretben, a dúci szárnyas angyal. Van persze számtalan szép töredék, néhány értékesebb könyv, a *Pallas Nagy Lexikona*, hiányzik belőle a Hehezet-Kacor, két kicsi barokk ezüstcsésze, csészealj nélkül, öt, nem, hat Zsolnay festett tányér, benne nádas, vízimadarakkal, talán ezek. Még az is lehet, hogy elkelve a régen nem használt alumíniumlábas készlet, krumplinyomó, tésztaszűrő, turista sószóró, kotyogó és társai is, megvennék őket, mint a letűnt szocializmus relikviáit. Nehéz elképzelni itt, a tárgyak között ülve, mindebből mi lenne ér-